

1 TESARONAIKA

Poruva Tesaronaikaa

vatanaakara avuniqamakero

qara vara kora

Ihura qaqi vara himpima kovaro naaruvaini oru vauvaro 20 ihie aitarovaro Poruva maa uvara qara ruva tora. Poruva Tesaronaikaini vauka Karaitira uva tiva nimumanta vika hininavu Karaitira uvara quqaave tivake iriqi vi vaura. Vika Ihura vaiinti nahenti variqi vumanta vira kaara vokuka vika qoraiqama nimitaqi vuvaro Poruva vikara kia popoharaiti, kempukaiqaake variqi vuete tiro, maa uvara qara ruva nimitora. Poruva Karaitiva tuvuaia entararavata vika tiva nimura.

¹ Te Poruka. Tevata Sailaasivavata Timotivavata tenavu ne Kotira vaiinti nahenti Tesaronaikaini variaka qara nimate. Ne tinavu Qova Kotivavata, Ihu Karaitiva tinavu Noravanovata ikama variara. Kotiva ni aaqurihama nimateharo koqema nimitairaro ni muntukaqihairo paru i vaira variata.

Vika Karaitirara iriqi vurara tura

² Tenavu vo enta vo enta Kotirara niara koqeve tivakeha, ni nutu rehama vira aaramaqa vi vau-nara.

³ Tenavu Kotira avuqaa vaiha ne vare varia kaiqara kia tauru karaiti, tenavu iruramanta ne Karaitirara quqaa vivave tivake viraqaahai vira

kaiqa vara amitaqi vi variara. Ni muntukavano Karaitirara vaimantara ti, ne koqemake vira kaiqa vare variara. Ihu Karaitiva tinavu Nora Vaiintivano tuvuainarara, ne vira vekaiqiha kia popohanaara iraiti, variqi vi variara.

⁴ Tinavu qata vakaao, tenavu kankomake iruraro Kotira muntukavano niara vaivaro niara ti vaiinti nahenti variate tiro, viva ni nai kaama taira.

⁵ Tota tenavu Karaitira vakaaka ni tiva nimi-avauramanta ne vi uvarara kia qumina uvave tiraiti, ne vi uvarara kempuka uvave tuvaro Kotira Maraqravano ni kahaqama nimitomanta ne vi uvarara quqaa uvave tivake kempukaiqamake vi uvara iriha vaura. Vi entara tenavu niarao ti, ni nivutana vaiha koqemake avuqavu ni variavaunarara ne iriara.

⁶ Vokuka ni qoraiqama nimitaha niara kia vi uvara iriate tumanta ne kia vika uva iriraiti, Karaitira uvaraqai quqaave tuvaro viraqaahairo Kotira Maraqravano ni muntuka koqema nimitomanta ne quaheha vaiha tenavu unantema keha Karaitira tinavu Nora Vaiinti avataqi vi vaura.

⁷ Ne mintiaqi vi vaumanta Karaitirara quqaave tiaka Masedoniaini variakavata, Akaiaini variakavata, vika ni taveha tiha, Kaiqe tenavuvata vika aanare mintiaqi vuare, tivake mintiaqi vura.

⁸ Ne Karaitira uva iri viraqaahai vora vora tiva nimiqi vuvaro vi uvava niqaahairo vi aniharo Masedoniaini oru viro Akaiaini oru viro viraqaahairo ekaa vataini viro aniro urara ti, ekaa vi vatanaaka niara tiha, Vika koqemake Kotira uva iriqi vi variarave, ti variara. Niqaahairo vi uvava

viro aniro urara ti, tenavuvata vi uvara vika qumina tiva nimiarora.

⁹ Haaru ni hampata vaiha minti minti iavauna uvara, vi uvara tenavu Akaiaihainaakave Masedoniaihainaakave tiva nimirare turamanta vi vatanaa vi vatanaaka vika nái vaaka vi uvara iriakara ti, vika tinavu vi uvara tiva timiamanta irunara. Vi entara tenavu ni hampata otu variavauramanta una variqara iriha autuke vato haikara qaquirake, tuqantaavi quqaa Variqavano qaqi variqiro vi vaira, Kotira viraqai kaiqa vara amitareka autiha vaura.

¹⁰ Mintumanta ne vira Maaquvano naaruvai-hairo qaiqaa orurantero tuvuaainara vekaiqiha variara, vi uvara vi uvara vika nái tinavu tiva timiamanta irunara.

Vira Maaquvano qutu vuvaro Kotiva vira qaiqaa qaqi vara himpima kova, Ihuva, viovama tinavu ruaruama timitaariravama vairo. Naantiara Kotira arara itairaro *ko* tiaina entaraqaa tinavugaavata uva vataantorave tiro, Ihuva tinavu ruaruama timitaanaro.

2

Poruva nai hoqarero Tesaronaikaini kaiqa varorara tura

¹ Ti qata vakaa, tota tenavu ni hampata oru vaiha ni kahaqura kaiqava kia quminaiqura. Ne virara iriarave. ² Tota kia ne varianaini oru vuavauna entara tenavu Piripaini variavauramanta vi vatanaaka tinavu qoraiqama timitomanta tenavu aihavira haika varaavaunara, ne vi uvararavata iriara. Tenavu Piripai vara maini ke, ne varianaini otu raavauramanta airi vaiinti tinavu qoraiqama timiteha kia vi uvara tiate

ti vauvaro Kotiva tinavu kempukaiqama timitomanta tenavu kia qetaraiti, Kotira uva Karaitira vakaaka ni tiva nimiavaunara.

³ Tenavu vaiinti nahenti uva tiva nimiha kia hampi uvara iriha tiva nimiraiti, kia vora vataake hampi ni uvara tiva nimiraiti, kia tenavu vaiinti nahenti unaqaraiqama karera vika una uva tiva nimi vaunaravauve.

⁴ Aqao, Kotiva tinavu avatama kero taveru, ne homa ti koqe vakaaka vaiinti nahenti tiva nimi iqi vivarave tiverama, tenavu viraqaahai vaiinti nahenti vi uvara tiva nimi vaunara. Tenavu kia vaiinti nahenti tinavu quahama timitaate ti, vi kaiqara varaunaravauve. Kotiva tinavu quahama timitaarire ti, tenavu vira vakaaka vaiinti nahenti tiva nimi vaunara. Tenavu tentanavu avu aatoqi irite vauna uvara Kotiva ho avatama kero tave vaivama vairo.

⁵ Ne tinavu okara tavama kaara. Tota tenavu ni maaqaini ani vaiha kia qumina uqerara uva ni tiva nimi variavaunara. Kotivavata tave vaimanta tenavu kia niara tiha, Kaiqe uqerara uva tiva nimiha vika airaira varaare, tiraiti, ⁶ tenavu kia niarave, vokarave, tinavu hutu tua-hera kaate ti variavaunara.

⁷ Tenavu Karaitiva noraiqama kaika vaiha ho niara vihi vaahi tiha tinavu paanaa haika vara timitaate tiarira aarava vaumantavata, tenavu kia mintiraiti, vi entara tenavu ni hampata qi-haaqamake vaiha ni kaiqa vara nimite variavaunara. Vainti nova nai vaintiqaa koqema kero raqikintemake, tenavuvata niqaa koqemake raqikiqi vi variavaunara.

⁸ Vi entara niara tinavu hantuqa harumanta tenavu Kotira uva Karaitira vakaaka ni tiva nimi variavauraro tinavu muntukavano niara voqavata vaumantara ti, tenavu voqamake ni kahaqirera auti variavaunara.

⁹ Tenavu vi entara vukaari utiha kaiqa vare variavaunara, ne virara kankomake iriara. Tenavu Kotira uva Karaitira vakaaka ni tiva nimiqi viha hauri ni maara nimiarorave tivakeha, kuariqaavata entaqivata vukaari utuqi viha tenavu kaiqa varaqi vi variavaunara.

¹⁰ Ne Karaitira uvara quqaave tumanta tenavu ni nivutaini variqi vuavauramanta nevata Kotivavata tavomanta tenavu koqemake avivinamake ni nivutana variqi vi variavaunara.

¹¹ Vainti qova nai vaintiqa koqema kero raqikintemake, tenavuvata ni vohaiqa vohaiqaqaa koqemake raqikiqi vi variavaunara.

¹² Niara vika popohevorave ti, tenavu ni avu aato kempukaiqama nimate, ni muntuka kukuqama nimate, niara tiha, Mpo, ne koqe aaraqaaqi nuvaqi vi vaivaro Kotiva ni quahama nimitaarire ti variavaunara. Ne Kotiva nai raqikina vatukaraqi oru vaiha nai mpeqa okara takuqi vaira tavaate tiro, Kotiva ni naarama tairara ti, tenavu vi uvara vi uvara ni tiva nimi variavaunara.

¹³ Tenavu Kotira uva ni tiva nimiavauramanta ne vi uvarara kia qaqi qumina vaiintivano tivatai uvarave tiraiti, vi uvarara Kotiva tivatai uvarave tura. Ne minti turara ti, tenavu Kotirara koqema iarao tivaqi vi vaunara. Ho quqaama vi uvava Kotira uvama vairo. Ne vi uvarara quqaa uvave

tiavaro vi uvava niqi vaiharo ni kahaqama nimita-
taqiro vi vaira.

¹⁴ Tinavu qata vakaao, Iutiaini Kotira vaiinti nahenti vika Ihu Karaitirara quqaave tumanta vira kaara nai navunaaka vika qoraiqama nimita-
taqi vi vaumanta vika nora maara varaqi vi vaura. Vika aanare nevata Karaitirara quqaave tiamanta vira kaara ni navunaaka nivata qorai-
qama nimate variamanta nevata nora maara varaqi vi variara.

¹⁵ Iutaa vikama Nora Vaiinti Ihura arukora. Haaru entavata Iutaa vohaa vikaqai paropeti vaiintinavuvata arikora. Maa entaravata vohaa vikaqai Karaitira uva kaara tinavuvata qorai-
qama timite variara. Iutaa vika mintiaqi viha, Kotiva kia vika quahama nimitaaina kaiqara varaqi viha, ekaa vo vatanaa vo vatanaaka navu-
taiqama nimate variara.

¹⁶ Kotiva vaiinti nahenti kuvantu nimitaaina vakaakara vo vatanaa vo vatanaaka tenavu tiva nimirare turamanta Iutaa vika tinavu aara ku-
vaikareka auti variara. Vika minti variavaro vika qora okaravano uritara kero vaivaro vira kaara Kotira arara itaiva vikaqaatama vairo.

Poruva qaiqaa vika oru tavaainarara tura

¹⁷ Ti qata vakaao, Iutaa vaiintinavu tinavu qoraiqama timiteha ni nivutaihai tinavu titi-
tama komanta vira kaara tenavu vo entanavu niara muntuka qoraiqumanta *iqa/viqa* vainti voqaara vaiha, ni voqamake tavaataa umanta niara aato iriqi viha variavaunara. Tenavu vi entara kaiqe anirante ni oru tavaare tivake ¹⁸ ne varianaini vuaina aarara ranteha tavauraro kia

vaura. Te Poruka vo tataa vo tataa anirante ni oru tavarare tiavaurarovata, Sataaniva tinavu aara kuvai timite vaura.

¹⁹ Mpo, tenavu niara iri vauraro tinavu muntukaqihairo koqe i vaimantama vaunara. Tenavu kaiqa vara nimitaunaraqaahai ne mpeqaiqamavi variarara ti, ne vaireka, ti koqe koqaa voqaarama variara. Ho naantiara tinavu Noravano Ihu Karaitiva qaiqaa tuvuaina entaraqaa tenavu ni mahuta tirera.

²⁰ Quqaama, tenavu niara iri vauraro tinavu muntukaqihairo koqe i vaimanta tenavu ni mahuta tivaqi vireravema turo.

3

Poruva Tesaronaikaini Timotira atitorara tura

¹ Tenavu anirante ni Tesaronaikaa vatanaaka oru tavarare ti, ne varianaini vuaina aarara qumina rantaqi vivi qaqirake tiha, Hauri maini vukai vaiha ni vakaaka kia iriarorave. Kaiqe maini Atenini vaiha ² Timotira atitaariraro viva ni oru tavaarire, tiavaunara.

Timotiva tinavu vataakero Kotira kaiqa vareharo Karaitira uva koqe vakaaka vaiinti nahenti tiva nimi vaivama vairo. Timotirara viva oru ni muntuka kempukaiqama nimitaira ne Kotira uva koqemake iriqi vuata ti, vira atitaavauraro viva ne ianaini vurama.

³ Vaiinti vonavu ni qoraiqama nimitaqi vi vaivaro niqihairo vovano popohairaro Kotira aara qaqira kaantorave ti, te Timotira atitaavauraro viva ne ianaini vurama. Nevata tenavuvata Ihura vainti vaunarara ti, tinavu qoraiqama timite entava qovaraiqianara ne virara iriara.

4 Tota tenavu ni hampata vaiha naantiara tinavu miqo maaqo qoraiqama timite uvara ni tiva nimiavauramanta ne vi uvara irura. Ho ne tavaavaro quqaama vate vi haikava vivauma qovaraiqamaqiro vi vairo.

5 Ni qoraiqama nimitaqi vi vaiqe te maini qumina variarorave tivake, kaiqe te Timotira atitaariraro viva ne inaini vuarire tiavaunara.

Niara Kotira uva iriqi vie variavo, kiae iriqi vi variavo. Hauri Sataaniva vikara qora kaiqa varaate tiramanta vika vira uva iriha tinavu uvavata tenavu vikaqi kaiqa vara taunaravata qaqira kevorave tivake, Timotira atitavaunara.

Timotiva ni vakaaka vuru tiva timimanta irunara

6 Timotiva ne ianaihairo orurantero vate virama ni koqe vakaaka viri tiva timimanta irunara. Viva niara tiharo, Vika Kotirara kempukaiqamake iriqi vi variavo. Vika nariara nariara muntuka vatehama variavo. Vika tinavuara iriqi viha tinavuara quahehama variavo, tiro. Tenavu ni tavaataa imanta vaunantemake, vikavata niara tinavu tavaataa imanta variavoma tivo, tiro. Timotiva niara minti minti timanta irunara.

7 Ti qata vakaa, tenavu maini vaiha ekaa vi maarara varaqi vi vauraro Timotiva ne Ihurara kempukaiqamake iriqi vi varia uvara tinavu tiva timivaro tinavu muntukaqihairo koqe imanta vauro. ⁸ Ne kia popohairaiti, koqemake Nora Vainti aaraqaa nuvaqi vi variavera, tenavu virara irihama koqemake qaqi variqi vi vaunara.

9 Timotiva vi vakaakara tinavu tiva timivaro tinavu muntukaqihairo voqamakero koqe imanta tenavu Kotira avuqaa vaiha voqamake

quahe vaunarara ti, tenavu Kotira quahama amitaaina okarava nai uritarakero vaivo, turo.

¹⁰ Ho tenavu qaiqaa ni oru taveha ne Kotira uva hini uva kia iriara, vi uvaravata ni tiva nimiari ne Kotira uva ekaa uva iriqi vuata ti, kuariqaavata entaqivata ne vainaini vuaina aarara Kotirara humiqaane tivakeha vira aaramaqi vi vaunara.

¹¹ Tinavu qova Kotivavata, tinavu Noravano Ihu Karaitivavata, vitanta vi aarara humiqaige te hovema tirara.

¹² Ne qaqi kaivaro tinavu Noravano ni kahaqi vaira ne nariara nariara muntuka vateha, ekaa vaiinti nahentiaravata muntuka vateha variata. Ne mintiaqi vivera, tenavu niara muntuka vataunantemake, nevata vorara vorara muntuka vatehama vaivara.

¹³ Viva ni kahaqi vairaro ni muntukaqihairo kempukaiqiro vairaro naantiara Ihuva Noravano nai vaiinti nahenti vataakero tuviramanta vi entara kia vo uvavanovata niqaa vaira nevata koqe vaiinti nahenti vaiha homa tinavu Qora Kotira avuqaa himpita vaivara.

4

Koqe aaraqaa nirara tura

¹ Ti qata vakaa, tota tenavu ni hampata vaiha ni tiva nimiha maantimake koqe aaraqaa nuvaqi vivaro Kotiva niara quaheharo variarire tiavauramanta ne vi uvara iriqi vi vaura. Ho tinavu Nora Vaiinti Ihura autuqaa tenavu niara kempukaiqamake mpo ike tiha, Ne voqavata uritarake Kotira aaraqaa koqemake nuvaqi vuaterama, turo.

² Tinavu Noravano Ihuva tinavu noraiqama komanta tenavu vira autuqaa vo uva maara ni tiva nimiavaunara, ne vi uvara kankomake iriara.

³ Kotira antuqavano maantimama vairo: Ne kia hampi qare okararaqaa niraiti, koqe aaraqaaqai nuvaqi vuate, tirave. ⁴ Virara irihama ne vohaiqa vohaiqavano tenta vaataqohai qora kaiqa varaarorave tivakeha, koqemake nenta vaataqaa raqikiqi vuata. ⁵ Vo vatanaaka kia Kotira uva iriaka hampi qaramaqa nuantemake nevata nivora.

⁶ Kia Ihura vainti vovano nai kenara qoraiqama amiteharo vira naatantiro hampi nuarire. Viva mintirera, vira kaara Noravano naima vi vaiintira ruqutuanaro. Tenavu haaru kempukaiqaake vi okarara qaqira kaate ti, vi uvara ni tiva nimiavaunara.

⁷ Kotiva kia tinavu vaiinti nahentiara nariara nariara hampi nuate tiro, tinavu haarairavauve. Tinavuara vika vaiinti nahenti koqeka variqi vuate tiro, tinavu haaraira.

⁸ Tenavu ni vi uvara tiva nimi vaunara qoririma kaarirava kia vaiinti qoririma karaitiro, viva Kotiva nai Maraquina ni nimi vaira, virama qoririma kaanaro.

⁹ Kotiva nariara nariara muntuka vate okarara ni numiqomanta ne vi uvara koqemake iriarara ti, tenavu qumina vi uvara qaiqaa qara ntuva nimitaarora. ¹⁰ Ne nariara nariara muntuka vateha ekaa Ihura vaiinti nahenti Masedoniaini variakaravata muntuka vate variara. Ne mintiaqi vi variarara tenavu ni vihi tiha qaiqaa voqavata mintiaqi vuatema turo.

¹¹ Ni araraqihairo paru i vaira tiremake niha variata. Kia qumina vora kaiqa oru tave ani tave

iraiti, ne nenta kaiqāqai varaqi vuata. Tota ni tiva nimiavaunantemake, ne nenta kauquqohai kaiqa varakeha kara varake namaqi vuata.

¹² Ne mintiaqi viha ne homa nentavano nentaqaa raqikiqi viha kia qumina oru vokikara kararave, vo haikarave, naariraiti variqi vi vaimanta, vo vaiinti nahenti kia Ihura uva irika, vika ni kaiqa tavehama niara koqe vaiinti nahentive tivara.

Tinavu Noravano qaiqaa tuvuainarara tura

¹³ Ti qata vakaa, vaiinti nahenti ekaara qutuvi kia ho qaiqaa qaqi himpirarave ti variaka muntukavano qoraiqintemake, ni muntukanovanovata qoraiqiantorave ti, tenavu qutu vuaina okarara te ni vutuke tiva nimirera.

¹⁴ Ihuva qutu vuraqihairo qaiqaa qaqi himpi okarara tenavu virara quqaave tunarara ti, tenavu tiha, Vaiinti nahenti Ihurara quqaave tika, vika qutu viraqihairo Kotiva vika qaqi vara himpima kaira vikavata Ihura vataake orurante tuvivarave, ti vaunara.

¹⁵ Tinavu Noravano tinavu tiva timi uvara nivata tiva nimirera: Tinavu Noravano qaiqaa tuvuaina entaraqaa tenavu qaqi variqi vuarirauka kia tenavu naane viraiti, tenavu qutuvika vika naantiarainima virara.

¹⁶ Vi entara Kotiva noraiqama kero uva tiraro *enseli* noravano naveraitiraro Kotira *aanumaaraqohairo/ nomaqohairo* vuaqairaro tinavu Noravano viva naima naaruvaihairo tuvuanaro. Mintiraro Karaitirara quqaa vivave tivake vuru qutuvika, Kotiva vika naane qaqi vara himpima kairamanta ¹⁷ vira naantiara

tinavuqihai qaqi vai vaiinti nahentika, vika qutuvika hampata ruvaaqumavi oru tinavu Noravano tonavuqaa tuvuaainara vira vita kareka virini vivara. Tenavu oru tinavu Nora Vaiinti vitake viraqaahai ekaa enta vira vataake qaqi variqi virara.

¹⁸ Ni muntukaqihairo koqe i vaira variate ti, ne vi uvara nai tiva ami nai tiva amiha variata.

5

Ihuva tuvuaainara veka qeramate variate, tura

¹ Ti qata vakaa, ekaa vi haikava qovaraiqi-aina okarara ne kankomake iriarara ti, tenavu vi uvara qumina qaiqaa ni qara nimateha vi entarave maa entarave tiarora.

² Ne kankomake iriavaro muara vaiintivano entaqira evaara anintema kero, Noravanovata ne kia virara tuvuanarove ti entarama tuvuanaro.

³ Naantiara vaiinti nahenti tiha, Vate koqe enta tenavu koqemake variqi virerave, ti entaraqaa vaakama vika vehi autu kaaina entava qovaraiqiramanta vika anomake qoraiqama vivara. Nahentivano vainti vatareva vaata toqavaro aiha vinantema kero, vi entava vaaka qovaraiqama viraro vaiinti nahenti ruqemake vi aarava kia ho varianaro.

⁴ Ti qata vakaa, ne kia konkiraqi variarara ti, muara vaiintivano evaara anintema kero vi entava qovaraiqiantorave ti, ne qeramate variata.

⁵ Ne ovavano itainaini varia vaiinti nahentikama variara. Ne kuari iteharo aatitainaini variakama variara. Nevata tenavuvata kia enta iraqive, konkiraiqiraqive, vauraukavauve.

⁶ Virara iriha hauri tenavuvata vo vaiinti nahenti aanare vaite variarora. Kaiqenavu himpi vaiha avu viti virimake taveha variqi vuari.

⁷ Entaqira vaiinti nahenti vaite variara. Entaqira vaiinti nahenti iha namari namaqi viha vueraiqi variara. ⁸ Tenavu kia vika voqaan-temake vairaiti, tenavu aatitairaqaa ni vaura vaiinti nahentika vaihara ti, kaiqenavu avu viti virimake taveha variqi vuari.

Iqoka vaiintivano nai mimiraini naavuma tain-temake, kaiqenavu Ihurara kempukaiqamake iriqi viha nariara nariara muntuka vataqi vuaina okarava tinavu naavuma taiqe variqi vuariraro, Kotiva tinavu tivitaaina entara veka variarirava viva tinavu iqoka tovaqa voqaara variarira.

⁹ Kotira arara itaarirava tinavuqaa variarire tirovauve, viva tinavu nai kaama taira. Tenavu Ihu Karaitira tentanavu Nora Vaiintiara iriqi vuariraro viva tinavu kuvantu kero vitaarire tiro, Kotiva tinavu nai kaama taira.

¹⁰ Karaitiva tinavuara iriharo qutu vurara ti, tenavu qutu vuarerave, qaqi variqi vuarerave, viva tuviraqe tenavu vira hampata ekaa enta qaqi variqi virera.

¹¹ Ne vi uvara irihama vate iantemake, ne nai kahaqi nai kahaqiha nai kempukaiqama amite nai kempukaiqama amitemaqi vuata.

Ekaara uva tura

¹² Tenavu niara ike mpo tiha, Ni nivutaini kaiqa vare varia vaiintinavukara, ne vinavukara tinavu nora vaiintive tivakeha, vinavuka koqe okara autu nimitaqi vuata. Tinavu Noravano vinavukara ni koqe aara numiqaqi vuata tiro,

vinavuka noraiqama kaira. ¹³ Vinavuka ni kaiqa vara nimate variarara ti, ne vinavukara koqe vaiintive tivakeha nenta muntuka vinavukara vataata. Ne vohaara vainti vaiha nariara nariara muntuka qihaaqama nimateha variqi vuata.

¹⁴ Tinavu qata vakaa, tenavu ni vihi tiha, Kia kaiqa vararaiti, popohe vai vaiintika ne vika nitemanta kaiqa varaata. Vo haika vo haikara qete vai vaiintika kahaqimanta vika kempukaiqaake Kotira kaiqa varaata. Ihura uva kia koqemake iriraiti, ni vai vaiintika, ne vika kahaqimanta koqemake Ihura uva iriqi vuata. Kia kempukaiqamake vihi vaahi tiraiti, qihaaqamake vaiinti nahenti kahaqamaqi vuata.

¹⁵ Ne rauriha variata. Vaiinti vovano vora qoraiqama amitairaro viva kiama nai vira qoraiqama amitaarira. Ne vo enta vo enta nariara nariara koqemaqi viha, ekaa vaiinti nahentivata koqema nimitaqi vuata.

¹⁶ Ne ekaa enta quaheha variqi vuata. ¹⁷ Ne ekaa enta Kotira aareha variata. ¹⁸ Kia koqe entaqai Kotirara koqeve tiraiti, qora entavata Kotirara koqeve tivaqi vuata. Ne Ihu Karaitiva ika variarara tiro, Kotira antuqavano niara mintiaqi vuatema tiro.

¹⁹ Kotira Maraqravano ni muntukaqi vaiharo ni kahaqi vaira, ne vira kaiqa kuvai kevora.

²⁰ Kotira Maraqravano vaiinti vo kahaqiraro viva Kotira uva qoqaiqama kairera, kia vira uvara qumina uvave tiata.

²¹ Ne ekaa haika avatamake tavaivaro koqe haika vairera, vi haikaraqai tuataqi vuata.

²² Ekaa qora kaiqa vare viraqihai qaqini variata.

²³ Vaiinti nahenti muntuka paruma nimate vai Variqava, viva nivata kahaqama nimitaira ne vira kaiqagai varaqi vuata. Kotiva niqaa raqiki vairaro ni maraquravanovata, ni avu aato muntukavanovata, ni vaatavanovata, koqemakero variqiro viraro Ihu Karaitiva tinavu Noravano tuvuaia entaraqaa kia niqaa uva variarire. ²⁴ Kotiva nai uva tivata vaira kia qaquirakero vo uva ti vaivara tiro, viva quqaama ni mintimakero kahaqama nimitaanaro.

²⁵ Ti qata vakaao, ne tinavuaravata irihama Kotira aaramaqi vuata. ²⁶ Ne Ihura vainti vokika koqemake uva manteha nai kauqu ami nai kauqu amiha variata.

²⁷ Te Nora Vaiinti autuqaa niara vihi tiha, Ne maa qarara kaara rimanta ekaa tinavu qata vakaukavaravata ho iriate, turo.

²⁸ Tinavu Noravano Ihu Karaitiva ni aaqurihama nimateharo koqema nimitaira ne koqemake variqi vuata.

Kotira Uva
The New Testament and portions of the Old
Testament in the North Tairora Language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen na sampela hap Olpela Testamen
long tokples Tairora long Niugini

copyright © 1979, 1994, 2005, 2008, 2009, 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tairora

Dialect: North Tairora

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2021-05-26

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 30 Nov 2021

909b265f-c886-56ae-b943-fdc12fe46c5e